

W. BIEGAŃSKIEGO · W. CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKCJI ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

GONIEC CZESTOCHOWSKI

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁĘCZNY, EKONOMICZNY I LITERACKI.

PRENUMERATA WYDZIAŁ: Rocznie rb. 6, półrocznie rb. 3, kwartalnie rb. 1 k. 50, miesięcznie kop. 50, wraz z przesyłką pocztową lub odnośnikiem do domów. Zagranicą, za markami pocztowymi, dopłaca się miesięcznie kop. 88.

Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesantów codziennie z wyjątkiem dni świątecznych od g. 8-10 wiecz. Rękopisów nieoddaje, redakcja nie zwraca.

CENA
6 GROSZY

CENY OGŁOSZEŃ: Za wiersz petytowy jednozłotowy lub jego miejsce: Nadstawe k. 50, przed tekstem k. 40, za tekstem: 3 kol. i nekrologi po kop. 25, na 4 kol. po kop. 20. Drobne ogłoszenia po kop. 3 za wiersz. Najtańsze ogłoszenie kop. 20. Ogłoszenie treści matry omiamej o 50 proc. drożej. Za dołączenia prospektów lub reklam po 5 rubli od 1000 egzemplarzy.

PRENUMERATE I OGŁOSZENIA przyjmują wszystkie kalendarze, kantory i biura ogłoszeń: w Warszawie, Łodzi i miastach prowincjonalnych.

Adres REDAKCJI I ADMINISTRACJI CZĘSTOCHOWA, II-ga ALEJA Nr. 38. — TELEFON Nr. 50.

Zapisujcie się na członków Polskiej Macierzy Szkolnej!

Slaba czy silna Polska?

II.

Wojna wysunęła sprawę polską z pozornej nicości politycznej do rządu pierwszorzędných spraw Europy. Program samodzielnosci Polski kreśli chwila dziejowa, a konieczność polityczna zmusza, by sprawę polską rozwiazano.

Dzisiaj, po dwóch latach trwającej wojny, zarysowuje się wyraźnie ta prawda, że jedną z najważniejszych kwestji europejskich jest sprawa polska. Rozwiązanie tej sprawy przyczynić się może do likwidacji obecnej wojny europejskiej. Rozwiązanie sprawy polską nie można pólśrodkami, za pomocą chwilowego kompromisu, bo to do rezultatu nie prowadzi. Jest jedno tylko rozwiązanie — restytucja Polski.

Bez rozwiązania sprawy polskiej niemożliwy jest trwały pokój w Europie.

Sprawa polska tylko wtedy mogłaby zostać nie rozwiązana, gdyby możliwy był powrót do status quo ante na Wschodzie Europy, kompromis między Rosją a Austrią i Niemcami.

Coraz wyraźniej i kategoryczniejszą się zaznacza ten fakt, że kompromis jest niemożliwy, niezłomność postawienia z obu stron przeprowadzenia wojny do zwycięskiego końca — usuwa wszelkie wątpliwości, że porozumienie między państwami walczącymi na wschodzie Europy nie prędko nastąpi.

O ile Austrią i Niemcy wyrzekłyby się rozwiązania sprawy polskiej lub rozwiązałyby tę sprawę połowicznie, co jest prawie tem samym, co nie rozwiązać jej wcale, wówczas dalszy inicjatywę Rosji do decydowania o sprawach Polski, dobrowolnie zrzekając się wygrania tak cennego atutu, jakim jest sprawa Polski. Takie załatwienie sprawy polskiej nie może leżeć w założeniach politycznych Austrii i Niemiec, byłoby błędem politycznym, z którego skorzystałby łatwo Inni. Zwycięstwo Niemiec i Austrii nad Rosją jest możliwe tylko przy restytucji Polski. Trzeba już dzisiaj postawić sprawę, co lepsze dla Austrii i Niemiec — samodzielna Polska, czy zwycięska Rosja. Tertium non datur.

Restytucja Polski miałaby wielkie znaczenie polityczne.

Fakt ten musiałby zdecydować o postawie politycznej państw neutralnych. Dla państw koalicyjnych, a przede wszystkim dla Rosji restytucja Polski byłaby bezwzględna porażką polityczną. Dla Francji, Anglii i Włoch zgola nowy niespodzie-

wany zwrot w polityce wojny, nowy czynnik polityczny w sytuacji międzynarodowej, hamujący rozped wojny, zmieniający jej zasadniczą treść. Te są najogólniejsze wnioski polityczne, jakie dają się łatwo wysnuć z rozwiązania sprawy polskiej o becnym momencie dziejowym.

Dr. Wacław Orłowski.

WOJNA.

Komunikat niemiecki.

BERLIN. (W. B. T.) Urzędowo donoszą, 17 sierpnia:

Wschodni plac boju.

Grupa wojsk generała marszałka polnego v. Hindenburga:

Zaciekle, powtarzane aż do nocy natarcia rosyjskie na odcinek Batków — Harbuzów, na zachód od Załoczów, zostały całkowicie odparte.

Front generała jazdy Arcyksięcia Karola:

Nieprzyjacielskie natarcia na wschód od Dniestru, pod Tlustobabami — Konczakami również wczoraj nie miały powodzenia. Wzięliśmy 156 jeńców.

W Karpatach zdobyliśmy wyżynę Stara Obczyzna, na północ od Capulu.

Zachodni plac boju.

Ogień nieprzyjacielski osiagnął, na zachód od Wytschaete oraz nad i na północ od kanału La Bassee, częściowo duże napięcie.

Potem, gdy właśnie zrana odparto silne ataki angielskie na linii Oviliers — Posieres na zachód od lasu Fouraux, natarli znów wielkimi siłami Angilcy, po zaciekłym przygotowaniu artyleryjskim, między Posieres i lasem Fouraux, zaś Francuzi między Guillemonet a Somma.

Natarcie to załamało się, jak również i 5 innych, dokonywanych przez Francuzów w nocy. Po zaciekłych walkach wyparto oddziały nieprzyjacielskie, które wtargnęły na zachód od lasu Fouraux i na południe od Maurepas.

Na południe od Sommy i w okolicy Belloy trwają walki. Tutaj wtargnęli Francuzi do naszych wysuniętych okopów na szerokości około 800 metrów. Na wschód od tej miejscowości, pod Estrees — odparto nieprzyjaciela.

Po obydwóch stronach Mozy wzmożła się ponownie działalność artylerji. Próba nieprzyjaciela dokonania ataku w lesie Chapitre — została stumiona naszym ogniem zaporowym.

W rozmaitych punktach frontu patrole francuskie prowadziły bezskuteczne przedsięwzięcia.

Balkański plac boju.

Na południowy wschód od jeziora Dojran siabe bułgarskie stráže przednie odrzuciły oddziały nieprzyjacielskie, które próbowały nacierać na Doldzeli.

Naczelne dowództwo armji.

Sprawozdanie admiralicji niemieckiej.

Berlin. Urzędowo donoszą 17-go sierpnia:

Dnia 15 i 16 sierpnia hydroplany nasze zaatakowały ponownie bombami wybuchającymi i wzniciającymi pożary stację lotniczą Paperholm na wyspie Oesel, oraz latawce nieprzyjacielskie, znajdujące się na wybrzeżu wyspy Runoe. Pomimo gwałtownego ognia obronnego, oraz walki w powietrzu, wszystkie latawce powróciły pomyślnie.

Wykonany tej samej nocy przez 4 latawce nieprzyjacielskie atak na jezioro Angern wyrządził tylko nieznaczne szkody materialne.

Szef sztabu Admiralicji marynarki.

Komunikat austriacki.

WIEN. (W. B. T.) Urzędowo donoszą, 17 sierpnia:

Rosyjski plac boju.

Front gen. marsz. pol. Arcyksięcia Karola.

W odcinku Kapulu wzięta została góra Stara Obczyzna.

Na południu do Modanu i nad górą Bystrzycką nie powiodły się natarcia rosyjskie.

Pozatem na froncie grupy wojskowej oprócz ataków pod Horozanką, o których już donoszono, nie zaszły żadne szczególne wydarzenia.

Grupa wojsk gen. marsz. pol. von Hindenburga.

Wśród armji generała-pułkownika Boehm-Ermollego doszło wczoraj do walk o większej zaciętości pomiędzy Perepelnikami a Pieniakami. Więcej jak przez 12 godzin przeciwnik pędził bez przerwy swe masy przeciwko stanowiskom naszym. Większość szturmów załamała się jeszcze przed naszymi przeszkodami, gdzie przeciwnikowi, jak pod Maniowem, powiodło się chwilowo wtargnąć do naszych rowów, został on odrzucony przez nasze rezerwy. Zwycięskie odparcie uderzeń rosyjskich zawiązało należy tak bardzo celnemu działaniu batelyi niemieckich i austriacko-węgierskich, jak również dzielnemu zachowaniu się piechoty, mianowicie pułków zachodnio - węgierskich nr. 12 (Kamaron) i 72 (Poczony).

Straty nasze są małe; nieprzyjaciela niesłychanie ciężkie.

Dalej ku północy nie znamiennego.

Włoski plac boju.

Podczas gdy Włosi działalność wczorajsza ograniczyli na ozywionym ogniu artylerji na froncie pomiędzy Plawą a Wippach, zaatakowali oni stanowiska nasze pomiędzy rzeką a Oppachiasella — w pięciu szeregach. Na jednym punkcie wojska nasze odrzuciły nieprzyjaciela w walce na bliski dystans. Wogóle jego szturm załamały się w naszym ogniu, wśród szczególnie ciężkich strat.

Na froncie tyrolskim nie powiodły się mniejsze operacje nieprzyjaciela na Monte Plauo i Civaron.

Albański plac boju

Oprócz zwykłej działalności nad
dolną Vojusą, nie nowego.

Zastępca szefa sztabu generalnego
v. Hoefler

Feldmarszałek-porucznik.

**Sprawozdanie admiralioji
austriackiej.**

(W. B. T.) Urzędowo donoszą dnia
17 sierpnia

W odpowiedzi na atak lotników
nieprzyjacielskich na Tryest, w nocy
z d. 16 na 17 sierpnia eskadra lotni-
cza zaatakowała Wenecję. Obrzucono
obficie bombami ciężkiego i lekkiego
kalibru, oraz bombami wzniciającymi
pożary, dworzec kolejowy, maga-
zyny i arsenał, oraz objekty wojsko-
we. Wielokrotnie osiągnięto trafność
celu i wywołano wielki pożar w ma-
gazynach kolejowych.

Druga eskadra zaatakowała po-
myślnie fort wewnętrzny w Grudo,
jedną z baterji nad dolną Isonzo i
objekty wojskowe w Monfalcone. Po-
mimo zaciętej obrony wszystkie la-
tawce wróciły pomyslnie.

Dowództwo floty.

Komunikat francuski.

Sprawozdanie urzędowe z dnia 15
sierpnia:

Na froncie nad Sommą Francuzi,
po gwałtownym przygotowaniu arty-
leryjskim, podjęli dziś po południu
atak i osiągnęli znaczne zyski.

Na północ od Maurepas Francuzi
w połączeniu z armją angielską, wzię-
li całą linię rowów niemieckich dłu-
gości około 1,500 metrów i w kilku
punktach doszli do drogi Guillemont
— Maurepas na południe od tej wsi,
na rozciągłości około 2 km. i na głę-
bokości od 300—500 m.

Wszystkie stanowiska niemieckie
na wschód od drogi Guillemont—Mau-
repas—Clery również zostały obsa-
dzone przez piechotę francuską po
walce bardzo zaciętej, w której
Niemcy ponieśli bardzo poważne stra-
ty. W obu tych, świetnie i szybko
wykonanych operacjach bojowych,
wzięto pewną liczbę Niemców do nie-
woli, dokładnie jednak ilości dotych-
czas nie ustalono. Na południe od
Sommy wojsko francuskie w tym sa-
mym czasie przeszło do ataku i w
jednym tylko natarciu zawiądnęto
niemieckim systemem rowów, silnie
zbudowanych, na długości około 1,200
metrów na południe od Belloy-en-Na-
terne. Około 60 jeńców zostało w ręk-
ach francuskich.

Na reszcie frontu ostrzelywanie,
chwilami dochodzące do wielkiego
napięcia.

Komunikat angielski.

Urzędowo donoszą 15 sierpnia:
Nie licząc kilku pomniejszych bitw
piechoty pod Pozieres, gdzie linja na-
sza została obecnie wzmocniona, po-
między Ancre i Somme nie zaszła
żadna zmiana w sytuacji.

Szybki pokój.

„Goetaborgs Aftonbladet” wysnu-
wa wnioski o możliwości szybkiego
końca wojny.

Wprawdzie doniesienia prasy mó-
wią o braku widoków na pokój, nale-
ży jednak im zaprzeczyć. Wojna zbli-
ża się ku końcowi, ponieważ zbliża
się ku końcowi, ponieważ zbliża
się ku decyzji. Koalicja wygrywa w o-
becnej ofensywie swoją ostatnią kar-
tę. Nie ma już żadnej znaczącej siły,
któraby mogła rzucić na szalę. Ru-
munaży tego znaczenia nie ma, w do-
datku wystąpienie jej jest wątpliwe.
Ameryka nie może przynieść żadnej
decyzji na europejskie pola walki.
Jeśli ofensywa rżknie, to Anglja wi-

cej środków już mieć nie będzie,
gdź znajduje się na szczycie swego
przygotowania wojennego. Aresztowa-
nie holenderskiej floty rybackiej wska-
zuje na brak żywności albo na jej
nadzwyczajną drożyznę w Anglii. An-
glja zatem niezdolna jest do dal-
szych wysiłków, a razem z nią i re-
szta państw koalicji. Cel wojny, zwy-
cięzienie państw centralnych, nie mo-
że być osiągnięty, a skutkiem tego
chłodno rachujący Anglik liczy się z
szybkim końcem walki. Nowej kam-
panji zimowej nie bierze w rachubę.

Cele wojenne Rosji.

BERNO. 17 | 8. „Nowoje Wrem.”
z dnia 6 sierpnia donosi, że w Peter-
sburgu założono nowe stowarzyszenie
pod nazwą „Towarzystwo dla ukoń-
czenia nowej mapy państwowej rosyj-
skiej po zwycięskiej wojnie rosyj-
skiej”, którego celem jest wypraco-
wanie zasadniczych podstaw, na mo-
cy których Rosja po zwyciężkiem za-
kończeniu wojny będzie mogła wy-
pełnić swe historyczne, narodowe,
państwowe i stowiańskie zadania.

O Lwów.

KOPENHAGA 17 | 8. „Utro Rosji”
na podstawie rzekomo pewnych in-
formacji twierdzi, że o Lwów, ani
pod Lwowem nie będą tym razem
toczone żadne walki. Rosjanie nie
zrzekli się wprawdzie swych planów
co do posiadania stolicy Galicji, ale
walczyć o jej bezpośrednie posiadanie
lub zdobycie nie zamierzają. Ich plan
polega na kontynuowaniu w dalszym
ciągu ofensywy w kierunku od Bro-
dów i jednocześnie od Stanisławowa.
W taki to sposób chcieliby oni okra-
żyć Lwów z północy i równocześnie
z południa i zmusić wojska austriackie
do dobrowolnego opuszczenia
Lwowa.

Złota szablą Brusilowa.

GENEWA, 17 | 8. Z Petersburga
donoszą do pism paryskich, że cesarz
Mikołaj wręczył generałowi Brusilo-
wowi złotą szablę wysadzaną dżame-
ntami i drogiemi kamieniami w dowód
uznania waleczności jego i bohater-
stwa.

O Kowel.

KOPENHAGA 17 | 8. Cesarz Mi-
kołaj, jak donosi „Kolokol”, oświad-
czył rzekomo wobec pewnego gene-
rała rosyjskiego, że Kowel musi za
każdą cenę być wzięty przez wojska
rosyjskie. Jest to życzeniem cesarza,
jako głównodowodzącego wszystkich
armji rosyjskich. Jeżeli nie uda się
poszczególnym generałom urzeczy-
wistnić tego rozkazu, to cesarz gene-
ralissimus złoży naczelne dowództwo.
Bez posiadania Kowla nie jest bowiem
możliwe dalsze rozwijanie ofensyw-
nych zamiarów naczelnego dowództwa
rosyjskiego.

Na morzach.

PARYŻ 17 | 8. Według „Echo de
Paris” w ciągu sierpnia na samym
Śródziemnem zatopiono dotychczas
40 parowców włoskich, francuskich i
angielskich. Cała prasa omawia
zwiększenie się niebezpieczeństwa,
zagrożającego ze strony łodzi pod-
wodnych na wodach południowych.

Sprawa polska w Rosji.

„Riecz” zamieszcza następującą
wzmiankę:

Jak donoszą, w kołach urzęd-
owych, a szczególnie w ministerstwie
spraw wewnętrznych omawia się o-
becnie sprawę rozlokowania ewakuo-
wanych z Królestwa Polskiego urzęd-
ników w równoległych instytucjach
cesarstwa. W związku z tem insty-
tucje miejscowe otrzymują zapytania
o liczbę wakansów, które mają być
zapełnione przez ewakuowanych urzęd-
ników.

Postępowanie to wynika ze sto-
sunku rządu do przyszłego ustroju
Królestwa Polskiego. Wobec szerzo-
nych poglądów, że ten, że rząd rosyj-
ski nie zamierza zadowolnić dążeń na-
rodowych Polaków, rząd rosyjski
postanowił w miarę zajmowania przez
wojska poszczególnych gubernji Kró-
lestwa Polskiego, ustanawiać w miej-
scowościach zajmowanych przez za-
rząd wojskowy, oparty na specjal-
nych podstawach. W ten sposób nie-
ma potrzeby powrotu władz cywil-
nych rosyjskich, wobec niezłomnego
postanowienia Rosji o urzeczywistnie-
niu uprawnień dążeń narodu pol-
skiego, już ogłoszonego w znanej
odezwie.

GENEWA 17 | 8. „Koen. Ztg.”
donosi: „Rusk. Wied.” zamieszcza
wiadomość pochodzącą z miarodajne-
go źródła, iż zamierzone przez rząd
rosyjski narady nad rozmaitemi pla-
nami, tyczącymi nowego ukształtowa-
nia Polski, zostały wobec ostatnich
powodzeń na polu bitwy — odłożone
na czas nieograniczony.

Ostatnie numery dzienników mo-
skiewskich donoszą, że powrócili z
Petersburga do Moskwy p. A. Ledni-
cki i inni działacze polscy. Oświad-
czają oni, iż w dniach ostatnich w
kołach rządowych wytworzył się na-
strój nieprzychylny niezłomnemu
rozstrzygnięciu kwestji polskiej.

Okólniki o Polsce.

STOKHOLM, 17 | 8. „Odesskija No-
wosti” donoszą: „Z rozporządzenia
Stuermera w ministerstwie spraw w-
ewnętrznych poczęto zbierać wszyst-
kie okólniki, wydane dotychczas w
sprawie polskiej. To samo odbywa
się w innych wydziałach. Dalej ma
być w każdym wydziale utworzona
specjalna komisja, która zestawia
wszystkie wydane okólniki i da swo-
ją o nich opinie. Ta ostatnia będzie
skierowana do kontrolera państwo-
wego. Następnie skierowana będzie
do osobnej komisji przy Radzie mini-
strów. Do komisji prócz ministrów
wejdą przedstawiciele wydziałów. Mo-
żliwe jednak, że sprawa przyjmie in-
ny obrót, w kołach bowiem poinfor-
mowanych panuje przekonanie o ko-
niecności nadania praw Królestwu
Polskiemu. Uważają za możliwe wy-
znaczenie osobnej komisji zwierzeh-
niej dla sprawy polskiej.”

Wszystkie tego rodzaju wiadomo-
ści, pochodzące z prasy rosyjskiej,
trzeba—jak o tem już przekonaliśmy
się niejednokrotnie — przyjmować z
rezervą.

Polska w prasie obcej.

BELIN. 17 | 8. „N. W. Tageblatt”
w jednym z ostatnich numerów za-
mieszcza feljton „Bilder aus Sibi-
rien”, poświęcony omówieniu marty-
rologji polskiej na Sybirze, przedsta-
wionej w obrazach Aleksandra So-
chaczewskiego, który wystawił ją w
pracowni wiedeńskiej na Jacyungas-
se. „N. Fr. Presse” zaś ogłosiło arty-
kuł Tadeusza Rittnera „Für Freiheit
und Reich”.

**Jarmark w Nizszym Nowo-
grodzie.**

STOKHOLM 16 | 8. Jarmark w
Nizszym Nowogrodzie otwarty w d.
29 lipca, zgromadził 241 firm. Na-
bywcy pochodzą z Persji, Syberji i
z nad Wołgi. Popyt na towary, wed-
ług pism rosyjskich, jest bardzo du-
ży, szczególnie na manufakturę; ce-
ny w porównaniu z r. 1915 są wyż-
sze o 25 do 30 proc.

Prawa kobiet w Anglii.

HAGA 17 | 8. „Nieuve Rotter-
damsche Courant” donosi z Londynu:
w przeglądzie na sprawę udziału ko-
biat w życiu politycznym Anglii na-
stąpiła zmiana charakterystyczna.

Prezes ministrów Asquith oświadczył w Izbie gmin, że obojętnie zmieni swój pogląd na prawa wyborcze kobiet, jakkolwiek całe życie był przeciwnikiem nadania tych praw kobietom, obecnie gotów jest popierać żądania kobiet w tym zakresie.

Na radzie ministrów Asquith oświadczył, że kobiety muszą otrzymać prawo udziału w wyborach.

Z Warszawy.

Warszawa bez kinematografów.

Pierwszem następstwem wprowadzenia przez Zarząd miejski podatku od widowisk jest zamknięcie wszystkich kinematografów w Warszawie, w ogólnej liczbie 28. Właściciele ich zwrócili się do Zarządu miejskiego z wyjątkiem, że zarówno wysokość podatku (25 proc. od dochodu brutto) jak i forma jego pobierania uniemożliwia istnienie przedsiębiorstw kinematograficznych.

W kołach teatralnych zapowiadają, że w ślad za kinematografami zmuszone będą pójść teatry.

KRONIKA

Dzisiejsze zebranie Tow. Pracy Społecznej.

Dzisiaj w sobotę o godz. 4 i pół po poł. w lokalu Tow. Kredytowego Miejskiego ul. Panny Marji 65, odbędzie się zebranie ogólne członków T. Pracy Społecznej. Na zebraniu tem omawiane mają być sprawy związane z zaległymi ratami Tow. Kredytowego, a więc kwestje bardzo żywotne.

Osobne zaproszenia rozsyłane nie będą.

Nadburmistrz m. Częstochowy.

Pierwszy burmistrz m. Częstochowy rados rejencyjny Knoblauch został mianowany nadburmistrzem miasta.

W sprawie paszportów.

W tych dniach w obrębie Komisarjatu II, rozlepiono ogłoszenie następującej treści:

Z rozporządzenia Zarządu Policji zawiadamia się, że kto do dnia 1-go września br. nie wykupi paszportu familijnego, po powyższym terminie będzie miał wstrzymane karty na chleb w okręgach Deputacji Żywnościowej.

Podpis komisarza.

Z dnia wczorajszego.

Wczoraj, w piątek, z okazji 86-iej rocznicy urodzin cesarza austriackiego i króla Węgier Franciszka Józefa o godz. 10 rano na Jasnej Górze odprawione zostało uroczyste nabożeństwo, na którym obecny był komendant kapitan Klettlinger wraz z całym swym sztabem.

W porze południowej w środku drugiej alei w ul. Panny Marji grała orkiestra wójkowska.

Zabawy na placu T. O. S.

Wydział dochodów niestałych przy R. O. m. Cz. powziął myśl zorganizowania szeregu zabaw na korzyść R. O. m. na placu za fabryką Landaua, gdzie odbywały się popisy gimnastyczne. Plac ten dzierżawiony jest obecnie przez T. O. S.

Projekt wydziału, zarząd R. O. przyjął z uznaniem, tembardziej że potrzeby rosną a wpływy zmniejszają się wielce. Przygotowania do pierwszej zabawy, pełnej atrakcji w toku.

Kursa handlowe.

Istniejące już od lat kilku Kursa Handlowe W. Nassalskiego, dotychczas półroczne zamienione zostały z nadchodzącym okresem szkolnym na roczne, z rozszerzeniem zakresu

nauk handlowych. Zapisy już się zaczęły i przyjmowane są codziennie w kancelarji, Teatralna 23 w godzinach 8 i pół — 4 i pół po południu. Początek wykładów dnia 6-go września.

Dom ozdrowieńców.

W Kamińsku istnieje, t. zw. „Dom ozdrowieńców legionistów polskich”, w którym pomieszczenie znajduje około 1000 rannych i chorych legionistów, Pensjonarze „domu ozdrowieńców” oderwani od wszelkich środowisk kulturalnych, tęsknią do strawy duchowej w postaci książki. „Dom ozdrowieńców” temu ich pragnieniu nie zawsze zadośćuczynić może, ponieważ młoda ta instytucja nie ma jeszcze biblioteki odpowiednio wyposażonej.

Niechajże więc ludzie dobrej woli nie poskąpią im książek, ofiarowując zbyteczne bibliotece „Domu”. Najbardziej pożądane są rzeczy o popularnej treści naukowej lub też podręczniki praktyczne z zakresu rolnictwa, przemysłu, rzemiosł i handlu.

Ze schroniska Magdalenek.

Istnieje w naszym mieście instytucja, której zarząd nie goni za rozgłosem i w cichej pracy dnia codziennego spełnia włożone na siebie obowiązki.

Jest to schronienie Magdalenek, które daje obecnie przytułek 80 kobietom, których różne okoliczności sprowadziły do nizin życia.

Ze sprawozdania za miesiąc lipiec dowiadujemy się że rozchód wyniósł rb. 982.64 a przychód wykazywał sumę mniejszą o rb. 224.52. Niedobór ten dzięki pożyczce, jaką zarząd schronienia uzyskał, został pokryty. Wydatki na miesiąc sierpień przewidyują rb. 891.50 a dochody rb. 598.

Z kuchni Dorażnej Pomocy.

W kuchniach Dorażnej Pomocy w czasie od dnia 6/8 do 12/8 1916 wydano obiadów:

Kuchnia I, ludowa — po 5 k. 00, po 7 k. — 1482, służbie — 126, bezpłatnych — 7122, ogółem — 8,730.

Kuchnia II, ludowa — po 5 k. — 981, po 7 k. — 359, służbie — 224, bezpłat. — 7107, ogółem — 8,621.

Kuchnia III, dla intel. — po 5 k. 00, po 7 kop. — 00, po 20 kop. — 34, służbie — 84, bezpłatnych — 1,485, ogółem — 1,608.

Kuchnia IV, ludowa — po 5 k. — 00, po 7 k. — 399, służbie — 140, bezpłatnych — 9960, ogółem — 10,999.

Kuchnia V, dla chorych — służbie — 35, bezpłatn. — 1167, ogółem — 1202.

Kuchnia VI, dla chorych — służbie — 28, bezpłatnych — 728, ogółem — 751.

Ogółem: po 5 k. — 931, po 7 k. — 2,740, po 20 kop. — 34, służbie — 887, bezpłatnych — 27,564, ogółem — 31,906.

Zapomóg wydano dla 285 rodzin, na sumę rb. 1,350 k. 20.

Dzisiejszy benefis.

Jak wiadomo trupa artystów goszczących w „Palais de Glace” w dniu 5 września kończy swą gościnę a więc niewiele czasu zostało na „późne benefisy”. To też jeden z o statnich odbędzie się dziś na rzecz pp. Sułkowskiej i Fortwila, który obojętnie wyreżyseruje specjalnie bogaty i ciekawy program, złożony prócz nowych numerów koncertowych z wyśóce komiźnej 2 aktowej operetki „Miłość XX wieku” i farsy p. t. „Życie artystyczne”. Publiczność oczywiście nie opuści dzisiejszej sposobności wyrażenia sympatii beneficjentom i zabawienia się.

Trąby zamiast rewolwerów.

Dawniej po wsiach rozpowszechnione były u gospodarzy rewolwery dla obrony obrony od złodziei i napadów bandyckich. Obecnie w niektórych miejscowościach rozpowsze-

chnia się używanie przez gospodarzy trąb, któreimi alarmują i zwalniają się wzajemnie w potrzebie posógu ze złodziejem. W braku rewolwerów sposób ten zasługuje istotnie na rozpowszechnienie.

Ostrzeżenie.

W ostatnich czasach zdarzyło się kilkakrotnie, że dzieci szkolne rzucając kamienie uszkodziły porcelanowe dzwonki na przewodach telegraficznych i telefonicznych.

Pan Naczelnik Powiatu wzywa więc nauczycieli i nauczycielki, ażeby pouczyli dzieci szkolne o znaczeniu telegrafów, jako środka komunikacyjnego i wskazywali na to, że uszkodzenia i naruszenia przewodów telegraficznych i telefonicznych będą surowo karane.

Okradzenie banku.

Wczoraj rozlepiono po Częstochowie ogłoszenie wielkich rozmiarów, w językach polskim i niemieckim oraz żargonie żydowskim, następującej treści:

W czasie od maja do sierpnia r. 1916 skradzione zostały z zamkniętej skarbnicy miejscowego Banku Handlowego rosyjskie papiery wartościowe na sumę mk. 100,000. Papiery te składały się z rb. 50,000 w 4 procentowych biletach rosyjskiej Kasy Państwowej, t. zw. serje.

Za ujęcie sprawcy i odnalezienie papierów wartościowych Bank Handlowy wyznacza nagrodę w sumie mk. 5000. Osoby, które mogą w tej sprawie udzielić jakiegokolwiek wskazówek próżone są o zawiadomienie o tem Cesarskie Niemieckie Prezydium Policji w Łodzi.

Podp. w zastępstwie Prezydenta policji podp. dr. Bankwerts.

Znaczną kradzież.

Józef Kruze ul. Panny Marji 67, zawiadomił Komisarjat I, że niewiadomi sprawcy skradli mu ze strychu kofrę ozerwoną, 4 garnitury, różne części garderoby i bielizny na ogólną sumę rb. 255.

Z wycieczki do Białej.

nap. Stanisław Rumszewicz.

III.

Z obu stron kapliczki małe, zakratowane okienka kwadratowe. Mur b. grube. W głównym ołtarzu obraz Marji Magdaleny. Po prawej stronie ołtarz M. B. Częstochowskiej. Ściany zamieszane starymi obrazami jeden z nich sprawiony przeszło sto lat temu przez Józefę Pacudzinę (Pacuda), przedstawia Marję Magdaleny na pustyni. Obraz ten zeszepeco nieumiejtętnem odnawianiem.

Drugi obraz, liczący również najmniej lat sto, a znajdujący się za głównym ołtarzem, przedstawia Św. Trójcę, obraz ten uniknął odnowienia przeto nie jest bez wartości artystycznej.

Zwraca także uwagę mała rzeźba starożytna, z lipowego drzewa, przedstawiająca P. Jezusa. Jest to praca utalentowanego samouka.

W kaplicy Marji Magdaleny corocznie w lipcu w dzień św. Magdaleny odprawia się nabożeństwo.

O kaplicy istnieje podanie, że w budował ją óróđ głuchego boru, gdy nie było jeszcze klasztoru na Jasnej Górze jakiś rycerz, który umieścił w niej wizerunek patronki swej żony Marji Magdaleny. To, że kaplica zbudowana została, z pominięciem estetyki, lecz z myślą o obronie (skarpy gotyckie) zdaje się częściowo podanie to potwierdza. — Rycerz ten, po śmierci żony osiadł tu jako pustelnik.

Za naszych czasów przebywał tutaj „pustelnik” Kamiński, który przed

20-tu laty ożenił się z córką owczarza z Białej.

Za Żabieńcem, wśród łąk szmaragdowych płynie pływająca Białka, rzeczka, rozlewająca się w bagna i utrudniająca dostęp do kapliczki. Dotąd przechowywały się tu groble Wrzcionów i Świercza. Znajdowane na łąkach pnie modrzewiowe świadczą, iż Żabieniec otaczał ongi zwarty pierścień lasów modrzewiowych. Dziś otacza kapliczkę maleńki borek sosnowy.

Zaraz za rzeczką zaczynają się chaty Białej Dolnej. Chaty te papą kryte, nie mają charakteru polskiego budownictwa jedna tylko oznaczona № 5 jest typową polską. Droga do Żabieńca wysadzana jest drzewami owocowymi. Wiosną zwłaszcza, gdy drzewa te pokrywają się obficie białym kwieciami, Białka formalnie tonie

w śnieżnej puszystej powodzi kwiatów.

Gdziekolwiek tylko rosną topole srebrzyste z białymi liśćmi pod spodem i kilka modrzewi alpejskich, oraz kolczaste krzaczki ligustru z różowym kwieciami.

Podatek od spadków.

(Dalszy ciąg).

Od wszelkich innych spadków, o ile nie zostały objęte cyframi 1-4 lub cyfrą 6, -12 proc.

Dalej podlegają opodatkowaniu w wysokości 5 proc.:

Majątki zapisywane: kościołom i klasztorom w kraju, zakładom dobroczynnym, zakładom naukowym czynnym i biernym. Zakładom poprawczym i wychowawczym dla małoletnich.

stowarzyszeniom opieki nad więźniami uwolnionymi z więzienia.

Opodatkowaniu podlegają również prawa nieokreślone lub niepewne, oraz przedmioty, których wartość nie da się od razu oznaczyć. Przyjmuje się je do obliczenia według przypuszczalnej wartości.

O ile spadek przechodzi na własność bez prawa użytkowania, pobiera się podatek całkowity od właściciela, a jego połowę od użytkownika.

Przy wyznaczeniu wartości spadku, należy potrącić zobowiązania spadkowe.

Do nich należą: Zaległości wynagrodzenia służby i robotników, honorarja lekarza i kosztu pielęgnowania podczas choroby, oraz kosztu pogrzebu spadkodawcy, i wszystkie podatki. (D. c. n.)

Teatr „PARYSKI” ul. P. Maryi 19.

Dziś zmiana programu

Uwaga: Szczegóły w programach i afiszach

w „Apollo” PALAIS de GLACE ul. Panny Maryi 12.

Dziś w sobotę dnia 19-go Sierpnia 1916 roku.

Benefis pani Zofji Sułkowskiej i pana A. Fortwila

Życie Artysty

Areywesoła farsa

DZIAŁ KONCERTOWY oraz BALET

Miłość XX wieku

komiczna operetka w dwóch odsłonach z udziałem całego personelu

LEKARZ-DENTYSTA

Michał Grejniec

w Częstochowie

ul. Panny Maryi № 10.

Choroby zębów i jamy ustnej.
przyjmuje codziennie
od 9-1 i od 3-7 wieczorem.

OGŁOSZENIE.

Dnia 2 sierpnia skradziono na pečcie tutejszej rolnikowi Andrzejowi Koperowi z Noworadomska 2,841 rubli, które położył w niebieskiej kopercie na chwilę przy okienku aby podpisać pokwitowanie. Upraszam o doniesienie wszelkich dotyczących tej sprawy spostrzeżeń do aktu J. 1204/16 i nadmieniam, że poszkodowany przyrzekł temu, który mu o te pieniądze się wystara, nagrodę.

Częstochowa, d. 11 sierpnia 1916.

Prokurator przy cesarskim sądzie obwodowym.

Ofiary.

Na Sekcje Przeciwwzbraczą Róża Nowak rb. 1 kwit 274.

Dnia 18 b. m. zgubiono broszkę w kształcie szpilki na środku ametyst ciemny. Uciechwi znalazca raczy oddać do redakcji „Gońca” za nagrodą. 611-

Zarząd tymczasowy Koła Częstochowskiego Polskiej Małoczerzy Szkolnej

zawiadamia Pp. Członków Towarzystwa, że w niedzielę, dnia 20 Sierpnia 1916 roku, o godzinie 3 po południu, odbędzie się w Sali Strazy Ogniowej Ochotniczej, Nadzwyczajne Zebranie Ogólne Członków Koła, według następującego programu:

1. Wybór przewodniczącego Zebrania,
2. Sprawozdanie Zarządu,
3. Wybór 12 członków Zarządu, — 3 członków Komisji Rewizyjnej i ich zastępców,
4. Wolne wnioski.

Za bilet wejścia na Zebranie służyć będzie kwit z opłaconej składki członkowskiej. Kwity te odbierać można zawczasu u Skarbnika Koła, P. Rejenta Biernackiego, ulica Panny Maryi Nr. 20, lub też w dniu Zebrania przy wejściu do sali.

Potrzebny współnik

Z kapitałem 10,000 rb.

celem powiększenia eksploatacji pokładów kamiennego węgla w Zagłębiu Dąbrowskiem
Oferty w Administracji Gońca dla S. W. 608-

Pokój meblowany, dwuokienny z osobnym wejściem od korytarza przy ulicy Szkolnej od oddajęca. Tamże obiady prywatne. Wiadomość w kantorze „Gońca”. 0147-

Do wydzierżawienia domek z ogrodem owocowym. Wiadomość Jasna 21 m. 7. 605-

Teatr „ODEON” ul. P. Maryi

Program od czwartku 17 do poniedziałku 21 Sierpnia.

Zgubne WPLYWY

Wybitny dramat z życia 3-ech częściach

BAL MASKOWY (komiczny)

Dolina Gerio (z natury)

Przemysł drzewny na Węgrzech (z natury)

Sufrażystka (kom. ameryk.)

MARKI POCZTOWE (fantazja)

Ceny miejsc zwykłe. — Szczegóły w programach

Szkoła Rzemiosł dla kobiet

Stanisławy Ligęzówny

w Częstochowie, Teatralna 28.

Krój, szybie ręczne i maszynowe, haft biały, kolorowy i artystyczny, cerowanie swyżajny, deseniowe, roboty klocekowe tiulowe, szydełkowe, krzyżowe, na drutach, na siatce gabeliny, aplikacje, point lace, wyrobę z rafii, guzikarstwo. Słójd drobny, wórkowy, papierowy, sznurkowy, słomiany, drewniany, gliniany, wyrzynanie, wypalanie, rysunki praktyczne, kopjowanie ze wzorów, kompozycje własne w zastosowaniu do wszelkich robót. Kwiaty. Malowane na szkle, drzewie, skórze i materiałach. — Szóstkarstwo. Zapisy przyjmuje codziennie od 9 r. do 7. w.

Doktor PAWEŁ BRONIAŁOWSKI

w Częstochowie przeprowadził się na ulicę Panny Maryi Nr. 21 obok Teatru Paryskiego.

Choroby skórne i dróg moczowych. Przyjmuje od 9-12 rano i od 4-7 po poł. Pami od 12-1 po poł.

Dziela treści historycznej, w dobrym stanie oprawne kupuje. Zgłoszenia do Administracji „Gońca” pod A. P. 598-

Otwieram stancje dla nosni, którym zapewnia się opiekę rodzicielską oraz życie dostojne i zdrowe. Ulica Teatralna Nr. 17 J. Grudzińska. 581-

Potrzebna niańka starsza. Wiadomość Skład Apteczny Br. Popławskiego ul. Panny Maryi Nr. 18. 594-

Sprzedam harmonję chromatyczną nową 24 basy 49 klawiszy Francoiszek Niweński ul. św. Barbary 36. 601-

Zginął kwit lombardu Kasy Pożytkowo-Oszczędnościowej Nr. 21250. 603-

Dnia 15 Sierpnia na ul. św. Barbary zgubiono legitymację obywatelską wystawioną na imię ks. Bonawentury Mettlera Celna 12. 604-

Do sprzedania deski podłogowe oraz kilkanaście metrów dębiny w słupkach. Wiadomość: ulica św. Barbary Nr. 21.